

Draaiboek Voorkomen schade Waaenburg

Inleiding

In opdracht van de Stuurgroep (waarin alle betrokken partijen¹ zitting hebben) heeft de projectgroep dit draaiboek opgesteld. De betrokken partijen vinden het van groot belang dat de omgeving geen schade ondervindt van de peilverhoging en de herinrichting van het watersysteem die nodig is voor de natuurontwikkeling in Waalenburg. Het waterpeil wordt verhoogd tot maximaal -0,5m. t.o.v. NAP en zakt zomers uit. Uit onderzoek is gebleken dat dit peil in de meer hoger gelegen delen van het gebied het meest optimale waterpeil is voor de gewenste natuur. In lagere delen in het gebied wordt een iets lager optimaal waterpeil nagestreefd. Bij het onderzoek is gekeken naar de effecten op de natuur én de effecten voor de omgeving. Het gaat om een natuurlijk variabel peil, er vind geen inlaat van gebiedsvreemd water plaats om een hoger waterpeil te bereiken. Uitzondering daarop is 'Het Blok' waar net als voorheen in de winter percelen geïnundeerd worden. Ter plaatse van dit deelgebied blijft het ook in de toekomst mogelijk water op te pompen. De hoogste waterstanden worden in de winterperiode verwacht. In de loop van voorjaar en zomer daalt de waterstand.

De herinrichting van het watersysteem maakt het mogelijk om het watersysteem van Waalenburg te isoleren, zodat peilopzet mogelijk is. Er is voor gekozen om op één punt in het noordoosten van Waalenburg een voorziening (automatische stuw) aan te brengen voor afvoer van water uit Waalenburg.

De peilopzet is nodig om in Waalenburg een hoogwaardige natuur met optimale weidevogelstand en botanisch waardevolle graslanden voor de toekomst te garanderen en natuurlijke ontwikkeling mogelijk te maken. In verband met deze natuurontwikkeling en de relatie met de omgeving zijn er worden een aantal voorzorgmaatregelen genomen.

1) Gefaseerde peilverhoging

De peilverhoging wordt stapje bij stapje doorgevoerd, zodat we de effecten goed in de gaten kunnen houden. Hierbij wordt gedacht aan 20 à 30 centimeter per jaar. We beginnen niet eerder dan medio 2016. Het hoogste peil kan pas over een jaar of zes bereikt (+/- 2022) worden.

2) Maatregelen bij percelen waar effecten te verwachten zijn

Er is een uitgebreid wateronderzoek gedaan, met een gedetailleerd hydrologische model. Daaruit blijkt dat er bij volledig peilopzet én een extreem nat seizoen op enkele percelen die aan het gebied grenzen, negatieve effecten kunnen optreden. Met maatregelen als drainage, ophoging en kleine maatregelen aan het watersysteem (zoals het plaatsen van stuwtjes), zijn deze echter goed te voorkomen. Over deze maatregelen voert de provincie overleg met de betrokkenen. Deze maatregelen zullen vóór de peilopzet worden uitgevoerd.

3) Peilbuizennetwerk

Voor de nulmeting en monitoring hebben we diverse nieuwe peilbuizen geplaatst, aanvullend op het bestaande netwerk aan peilbuizen. Over de locaties is overleg gevoerd met de betrokkenen.

4) Nulmeting

¹ Provincie Noord-Holland, Gemeente Texel, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, LTO Noord en ANV De Lieuw

We voeren een nulmeting uit van minimaal 1 jaar vóóordat het peil opgezet wordt, zodat we gegevens van alle seizoenen hebben. We meten hierbij niet alleen de waterstanden, maar ook het chloride (zout) gehalte van het water. Deze nulmeting dient als referentie voor de monitoring tijdens de peilverhoging. We verzamelen overigens over een langere periode gegevens, want het peil gaat pas op zijn vroegst vanaf medio 2016 voor het eerst omhoog. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de gegevens van het bestaande meetnet van peilbuizen, dat al tientallen jaren wordt gemonitord.

De peilopzet wordt zorgvuldig gemonitord en geanalyseerd. In dit draaiboek wordt hier nader op ingegaan. Ook wordt beschreven op welke wijze met meldingen, vragen en/of klachten wordt omgegaan.

Doelstelling

Met dit draaiboek wil de Stuurgroep duidelijkheid bieden over het proces van peilopzet dat de komende jaren in het natuurgebied Waalenburg plaats zal vinden. In dit draaiboek wordt beschreven op welke wijze de effecten van de peilopzet en de herinrichting van het gebied worden gevolgd, wat de bijbehorende taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen zijn en op welke wijze wordt omgegaan met meldingen.

Peilopzet: Hand aan de kraan

Bij de peilopzet wordt uitgegaan van het 'hand aan de kraan'- principe. Bij de peilverhoging wordt steeds bekeken wat de effecten zijn. En als het nodig is, gaat de kraan (tijdelijk) dicht. Daarom wordt de peilopzet stapsgewijs uitgevoerd. Er wordt een peilbesluit genomen waarin we het lage peil vastleggen én er wordt voor iedere stap in de peilopzet een aparte vergunning aangevraagd.

De provincie Noord-Holland heeft het benodigde, uitgebreide wateronderzoek uitgevoerd, Natuurmonumenten vraagt de vergunningen aan voor de verschillende stappen van peilopzet en het Hoogheemraadschap neemt het peilbesluit. Het Hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor de afhandeling van meldingen en het in behandeling nemen van eventuele schadeclaims als gevolg van de peilopzet.

In 2015 besluit het Hoogheemraadschap over een nieuw peilbesluit. Het peilbesluit geeft de randvoorwaarden aan (c.q. de vastgestelde peilen) waarbinnen de peilverhoging kan worden gerealiseerd. Binnen een watervergunning wordt vervolgens de peilverhoging vergund (dit is in feite een afwijking van het peilbesluit). Om de omwonenden zoveel mogelijk zekerheid te geven, zal het Hoogheemraadschap alleen de benodigde wijzigingen t.a.v. het verleggen van de hoofdafvoer opnemen in het peilbesluit. Voor de natuurontwikkeling zal in het peilbesluit een waterpeil worden opgenomen in overeenstemming met het peilgebied 8030 AL uit het vigerende besluit. In het peilbesluit wordt dus nog geen peilverhoging geregeld.

De gewenste peilverhoging wordt per fase geregeld in watervergunningen. In de watervergunning zullen de compenserende/nivellerende maatregelen worden opgenomen als vergunningsvoorwaarden. Voor het aanvragen van een watervergunning voor iedere nieuwe fase, moet door middel van monitoring en analyse worden aangetoond dat door de eerdere fase geen onverwachte effecten (afwijkingen t.o.v. het grondwatermodel) zijn optreden. Indien toch ongewenste effecten optreden, zal het Hoogheemraadschap de vergunning(voorwaarden) zodanig aanpassen dat effecten worden opgeheven/genivelleerd.

De peilverhoging wordt stapsgewijs met een vergunning vastgesteld. Iedere peilverhoging die in de toekomst doorgevoerd wordt, kan pas gerealiseerd worden als daarvoor een nieuwe vergunning is afgegeven. De vergunningsaanvragen worden onderbouwd met het wateronderzoek en analyse van de verzamelde monitoringsgegevens. Hierdoor wordt voldaan aan het principe van 'hand aan de kraan'.

Op het peilbesluit en de vergunningen kunnen door belanghebbenden zienswijzen of bezwaar bij het Hoogheemraadschap (Bevoegd Gezag) worden ingediend, die in behandeling worden genomen alvorens een besluit wordt vastgesteld. Daarna bestaat de mogelijkheid van beroep bij de rechtbank.

Nadat het peilbesluit is vastgesteld en de vergunning voor peilopzet is verleend, kunnen de inrichtingsmaatregelen en compenserende maatregelen worden uitgevoerd en kan het waterpeil (gefaseerd) worden opgezet.

Wanneer de eerste peilopzet plaatsvindt, is nog niet exact duidelijk maar dit zal niet eerder zijn dan medio 2016.

Monitoring en analyse

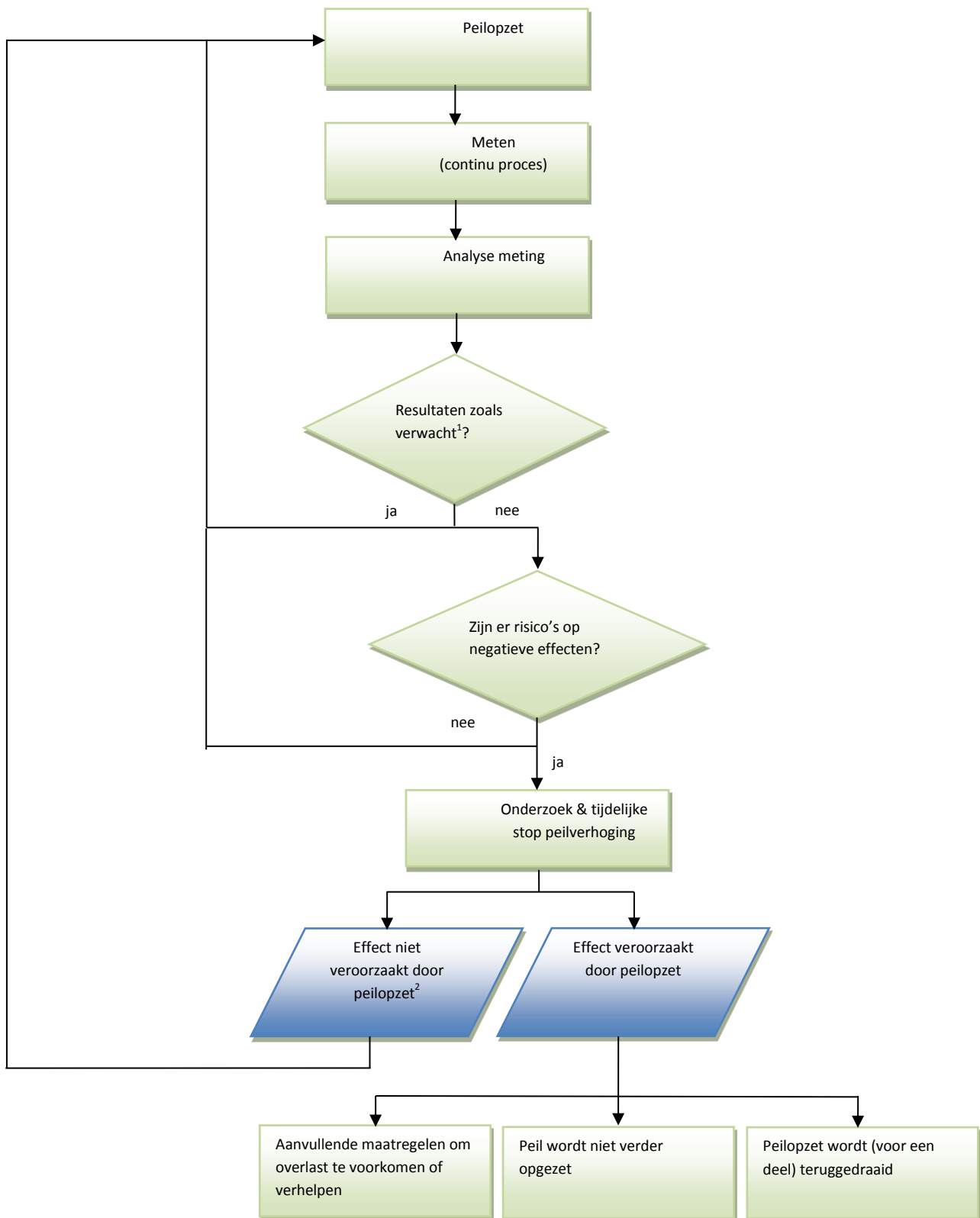
We houden de waterstanden in het gebied de komende jaren (10 jaar) nauwlettend in de gaten. Zowel gedurende de jaren dat we het peil opzetten als de jaren daarna. De gegevens uit de peilbuizen worden periodiek (jaarlijks) geanalyseerd door een medewerker van het Hoogheemraadschap. De effecten die we zien optreden worden vergeleken met de effecten die door een deskundig bureau (Royal Haskoning/DHV) berekend zijn in het hydrologisch model. Als we relevante afwijkingen constateren die mogelijk negatieve effecten tot gevolg hebben, dan leggen we de peilopzet stil en gaan we onderzoeken waardoor de afwijkingen zijn ontstaan. We bekijken vervolgens welke aanvullende maatregelen nodig zijn. Als effectieve maatregelen niet mogelijk zijn, dan stoppen we definitief met peilverhoging of gaan we terug naar een lager peil. Het kan dus zijn dat de maximale peilopzet niet gehaald wordt. Zo houden we de hand aan de kraan.

Verzamelen gegevens

- Komende 10 jaar vinden metingen en analyse van de meetgegevens plaats.
- Metingen van de waterstanden vinden continu plaats, half jaarlijks worden gegevens van de peilbuizen uitgelezen en worden de 'Divers' gecontroleerd. Het eerste jaar, ongeveer een maand na plaatsing van de divers, gebeurt dit éénmaal extra om te controleren dat alles goed wordt gemeten.
- Halfjaarlijks wordt het zoutgehalte van het grondwater in de peilbuis bepaald. Zoutgehaltegegevens (door meting van de EGV (Elektrisch Geleidend Vermogen) worden doorgegeven aan het Hoogheemraadschap.
- De waterstandsgegevens van de peilbuizen zijn voor iedereen zichtbaar op www.dinoloket.nl. Peilverhoging vindt gefaseerd plaats in stappen van variërend 20 tot 45 centimeter in de volgende doorlooptijd:
 - o Start peilopzet eerste stap. na voltooiing inrichting watersysteem (op z'n vroegst eerste helft 2016).
 - o 1 jaar volledig meten aansluitend analyse van de metingen door een specialist (hydroloog) van het Hoogheemraadschap.
 - o Afhankelijk van de uitkomsten van analyse van de eerste peilopzet, zijn de volgende acties mogelijk:
 - Als de effecten optreden zoals verwacht: doorgaan met peilopzet c.q. volgende stap peilopzet.
 - Als er andere effecten optreden dan verwacht: pas op de plaats en nader onderzoek waarom afwijkingen optreden. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan:
 - Indien mogelijk: aanvullende maatregelen treffen om ongewenste effecten te voorkomen.
 - Geen verdere peilopzet, een andere mate van verdere peilopzet of een andere compartimentering van het gebied in kleinere peilvakken om ongewenste effecten naar natuur / omgeving te voorkomen;
 - Peil naar beneden bijstellen indien ongewenste effecten zijn opgetreden en niet op een andere wijze kunnen worden hersteld??

- Gedurende de periode van monitoring wordt ook een controle van de peilbuizen uitgevoerd. Mochten peilbuizen niet meer functioneren, dan worden deze vervangen / gerepareerd zodat de metingen weer kunnen plaatsvinden.

Processchema Monitoring en analyse

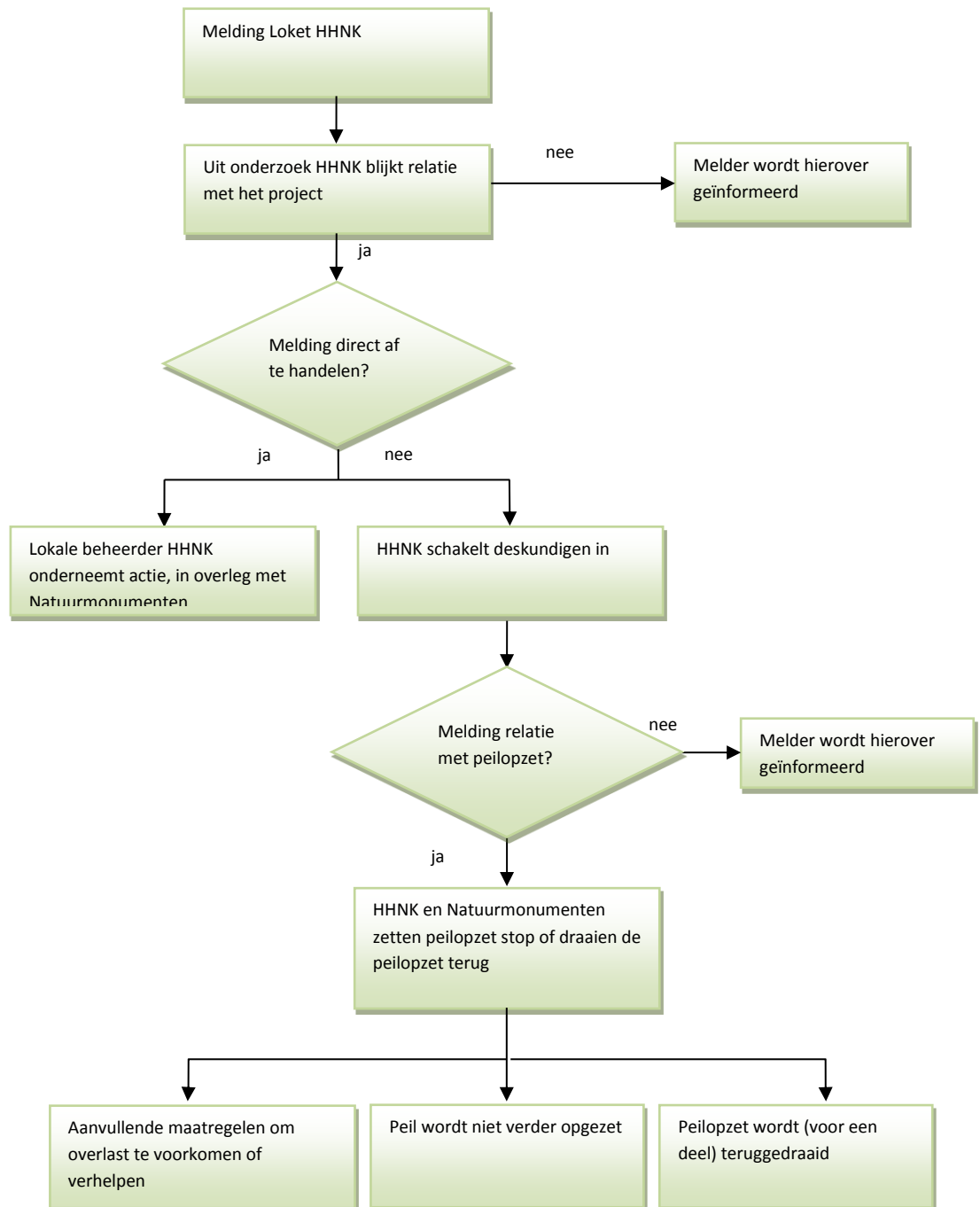
¹ Onverwachte resultaten kunnen betrekking hebben op het zoutgehalte, het oppervlaktewater of het grondwaterpeil.

² Vergelijkbare effecten zijn opgetreden bij peilbuizen in de omgeving.

Melding wateraspecten

Klantencontactcentrum HHNK: 072 - 582 8282

Indien blijkt dat meldingen geen relatie hebben met het project of een andere oorzaak hebben dan de maatregelen in het kader van de natuurontwikkeling in Waalenburg wordt de melder hierover geïnformeerd. Daarbij wordt ook toegelicht wat er vervolgens met de melding gebeurt.

Melding Natuuraspecten

Hebben de meldingen betrekking op natuur(-overlast) in Waalenburg? Dan kunt u contact opnemen met Natuurmonumenten.

Natuurmonumenten Texel: 0222-312045

Onvoorziene schade

Het gedegen onderzoek draagt er, samen met aanvullende maatregelen en de monitoring zorg voor dat de kans op schade zeer gering is. Als er toch onvoorziene effecten op de omgeving blijken te zijn, dan wordt de peilopzet stilgelegd en worden waar nodig extra maatregelen getroffen.

Als er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch daadwerkelijk waterschade optreedt, wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade, voortvloeiende uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het Hoogheemraadschap treedt dan op als loket. Hierbij treedt het stroomschema (het schema 'melding wateraspecten', zie hiervoor) in werking. Het Hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding.